

březen | 2023

ZPRÁVY

Z MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

O VELIKONOCÍCH

str. 05 až 07

Obchody zdražily vejce

str. 03

Největší mýty o vejcích

str. 04

Miliony pro včelaře

str. 08

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

kdosi řekl, že včelaření je poezií zemědělství. Jako včelař vím, že to není jen poezie, ale především tvrdá práce. Chov včel je však pro celou společnost zásadní, významně se totiž podílí na zachování biodiverzity krajiny, na zachování její ekologické rovnováhy. Vždyť přes 80 procent druhů rostlin a téměř 80 procent potravinové výroby je závislé na opylovačích. V České republice je více než stovka větších včelařských provozů s počtem nad 150 včelstev, ale převažují u nás drobní včelaři chovající do 15 včelstev. Díky tomu je optimálně zajištěné rovnoměrné opylování krajiny a zároveň ideální předpoklady pro produkci regionálních potravin a možnosti regionální nabídky včelích produktů. Jsem proto rád, že vláda minulý měsíc rozhodla o podpoře včelařů. Na vzdělávání včelařské veřejnosti, včetně dětí a mládeže, nákup medometů či chladících technologií pro sklady tak poskytneme do roku 2027 každoročně zhruba 110 milionů korun. Jen připomenu, že dříve to bylo přibližně 65 milionů ročně. Polovina půjde z rozpočtu Evropské unie, druhá polovina z národních peněz. Včelaři tyto příspěvky získají na nákup nového technického vybavení, na boj proti včelím nákazám, kočování včelstev, na nákup včelích matek, rozbory včelích produktů i na školení a výstavy. Například z podpory na kočování včelstev, které přispívá k efektivnímu využívání včelí pastvy v jednotlivých ročních obdobích, si mohou opatřit nakládací zařízení, přívěsy pro převoz včelstev a palety pro hromadný přesun. A protože přemísťování včelstev zajistí opylování zemědělských plodin i využití včelí pastvy v přírodních ekosystémech od předjaří až do podletí, prospěje to nejen včelařství, ale i zemědělství, ovocnářství a biodiverzitě krajiny.

Jak už jsem uvedl, včelařství je pro rozvoj zemědělství a vůbec pro dobré životní prostředí zcela klíčové. Musíme mu poskytovat veškerou podporu, aby si včelaři mohli pro svou práci pořídit moderní vybavení, a co je také důležité, abychom přilákali ke včelaření mladou generaci, a zajistili tak pokračování oboru. Věřím, že u nás stále včelaři budou, že se toto řemeslo bude dál předávat z generace na generaci. Ministerstvo zemědělství je bude stejně jako dosud v jejich práci podporovat, protože český med z rukou českých včelařů je jedinečný a nenahraditelný.

Zdeněk Nekula
ministr zemědělství

OBSAH:

EKONOMIKA

PROČ JSOU VEJCE V ČESKU TAK DRAHÁ?

Podle Českého statistického úřadu letos v lednu meziročně vejce v obchodech zdražila o 92 %.

03

MÝTY A FAKTA

BIOVEJCE JSOU KVALITNĚJŠÍ? FAKT, NEBO MÝTUS?

Na internetu najdete mnoho mýtů a (polo)pravd o vejcích. Na některé jsme se podívali blíže.

04

ROZHOVOR

PANDEMIE ZMĚNILA ZPŮSOB, JAK VNÍMÁME VELIKONOCE, ŘÍKÁ HISTORIČKA

O dodržování velikonočních tradic a symbolech těchto svátků s vedoucí Oddělení dějin a středověku Historického ústavu Akademie věd Evou Doležalovou.

05

EKONOMIKA

NA PODPORU VČELAŘSTVÍ PŮJDOU MILIONY

Naši včelaři mají na příští léta zajištěnu podporu 110 milionů korun ročně.

08

VÝBĚR ZPRÁV

STRUČNĚ V ČÍSLECH

Měsíční přehled zemědělských zpráv.

09

SPOLEČNOST

PROJEDNÁVÁNÍ NOVELY MYSLIVECKÉHO ZÁKONA A ŽIVOTNÍ JUBILEUM NORBERTA ZÁLIŠE

Přehled obrazem.

10

Na titulní straně: **Eva Doležalová**
Foto: **Akademie věd České republiky**

EKONOMIKA

PROČ JSOU VEJCE V ČESKU TAK DRAHÁ?

Za vejce spotřebitelé platí v posledních měsících stále více. Podle Českého statistického úřadu letos v lednu meziročně v obchodech zdražila o 92 %. Důvodem jsou rostoucí náklady chovatelů, ptačí chřipka a také vysoké obchodní přírážky supermarketů.

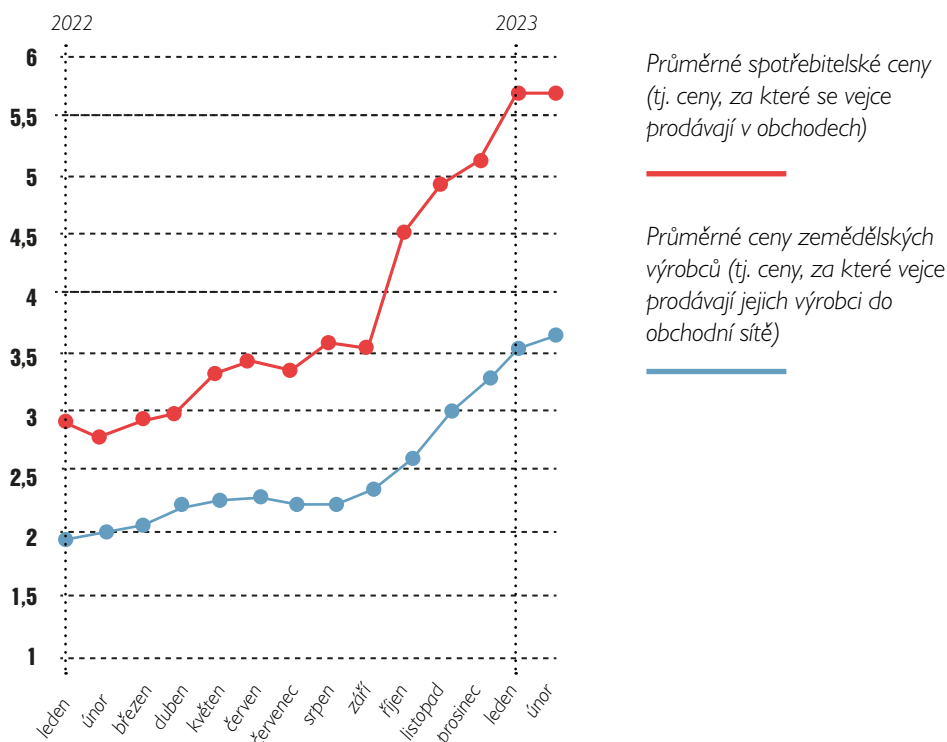
Vejce v obchodech trhají rekordy. Ceny, za které je dodávají zemědělci, se podle statistik sice v lednu meziročně zvedly o 1,61 Kč na 3,55 Kč za kus, ale na pultech obchodů se pak jedno vejce prodávalo za 5,65 Kč, tedy o 2,71 Kč draž.

Navýšení cen v obchodech je výrazně vyšší než navýšení cen výrobců. Většinu nákladů přitom nesou chovatelé. Téměř 70 % ceny vejce totiž tvoří krmivo nosnic, které loni zdražilo o desítky procent z důvodu vyšších cen krmných surovin. Chov nosnic je také energeticky náročný, protože v halách musejí chovatelé intenzivně topit a cena plynu také vzrostla.

Kromě zdražování obchodníků k nepříznivé situaci u nás přispěla i ptačí chřipka a nutná likvidace nakažených chovů.

Ministr zemědělství Zdeněk Nekula již v lednu upozornil na umělé navyšování ceny cukru. Cena této komodity pak i díky jeho výzvam klesla. Podle statistik v únoru poklesla průměrná cena za kilogram cukru o necelou korunu a dostala se pod hranici 30 Kč/kg.

VEJCE KONZUMNÍ (Kč/ks)

Zdroj: (ČSÚ)

MÝTY A FAKTA

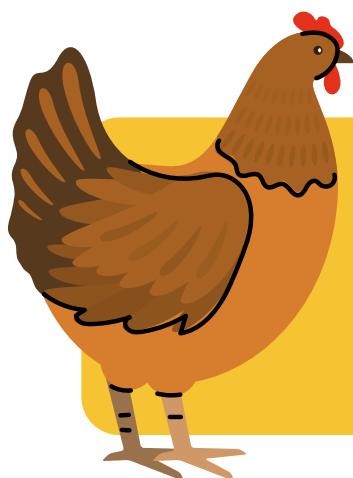
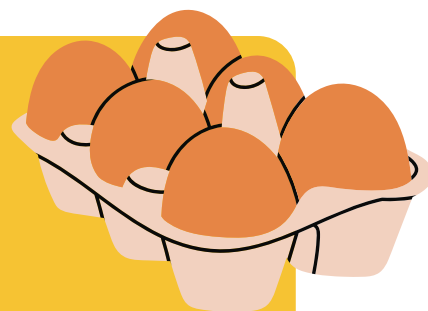
BIOVEJCE JSOU KVALITNĚJŠÍ? FAKT, NEBO MÝTUS?

Kterým dezinformacím o vejcích se v Česku nejlépe daří? V našem článku vám odpovíme na tři nejoblíbenější fikce k této komoditě.

MÝTUS Č. 1:

Biovejce a domácí vejce jsou kvalitnější než vejce z klecových chovů.

Základní výživové hodnoty vajec z různých způsobů chovů jsou naprosto srovnatelné. U všech typů chovů, které vejce dodávají do obchodních řetězců, se také vejce kontrolují kvůli přítomnosti salmonel. Rozdíl tedy není v kvalitě, ale v podmínkách chovu nosnic. V ekologických a domácích chovech mají slepice přístup do výběhu nebo venkovního prostoru, v ekologickém zemědělství je navíc přísněji limitováno množství chovaných zvířat, aby hustota chovu nebyla příliš vysoká a celkově se klade důraz na vyšší standard dobrých životních podmínek, takzvanou „pohodu zvířat“.

MÝTUS Č. 2:

Chovatelé krmí nosnice hormony a antibiotiky, které se dostávají do vajec.

Používání růstových hormonů pro zvýšení produkce je v Česku u všech jatečných zvířat a drůbeže zakázáno. Používání antibiotik je povoleno pouze k léčebným účelům, nikoliv jako podpůrný přípravek. Pokud zemědělec použije k léčbě antibiotika, musí dodržet takzvanou ochrannou lhůtu, v níž jsou zbytky léčiv odbourány a vyloučeny z organismu zvířete. Během tohoto období se vejce nebo drůbeží maso nesmí uvádět do tržní sítě.

MÝTUS Č. 3:

Vejce s hnědou skořápkou jsou zdravější než ta s bílou skořápkou.

Barva skořáčky nemá vliv na kvalitu vejce, záleží na plemenu slepice a její genetice. Jak výživné vejce bude, závisí na tom, co slepice žerou. Chovatelé mohou ovlivnit barvu žloutku, pokud slepicím podávají krmivo obsahující betakaroten a xantofyl (kukuřice, mrkev, vojtěška, měsíček). Tím se žloutek zbarví do zářivé oranžové barvy.

ROZHOVOR

PANDEMIE ZMĚNILA ZPŮSOB, JAK VNÍMÁME VELIKONOCE, ŘÍKÁ HISTORIČKA

Velikonoce dávají jasný důvod, proč by se měla rodina sejít u společného stolu, říká v rozhovoru vedoucí Oddělení dějin a středověku Historického ústavu Akademie věd Eva Doležalová. Hovoří v něm o dodržování velikonočních tradic a symbolech těchto svátků.

Jak dnes lidé vnímají Velikonoce? Mají ještě duchovní význam, nejde už jen o svátky jara? Nebo dokonce jen o komerci?

Na rozdíl od předchozích staletí se víra stala pevnou součástí života jen relativně úzké skupiny obyvatel nebo jen osobní záležitostí každého člověka, mimo jiné i proto se některé tradice a lidové zvyky poněkud vyprázdnily. Nemyslím si ale, že by se Velikonoce staly pouze dny volna, kterým předchází reklamní kampaň tlačící lidi do nesmyslných nákupů. V obecné rovině se význam Velikonoc posunul více do oslavy příchodu jara a v této podobě jsou svátky pochopitelné a přijatelné i pro lidi nevěřící.

Jsou Velikonoce důležitým svátkem? Co je poselstvím velikonočních svátků?

Velikonoce jsou především křesťanským svátkem, kdy se připomíná příběh Ježíše Krista, jeho příjezd do Jeruzaléma, smrt na kříži a zmrtvýchvstání. Jsou nejvýznamnějšími křesťanskými svátky. Dávají křesťanskému životu smysl a naději. Velikonoce se ale také setkávají s židovským pesachem, připomínkou vyvedení Židů z egyptského zajetí. Jsou to ovšem i svátky jara spojené s dobou slunovratu a oslavou nového života tak, jak je vnímala řada jiných předkřesťanských kultur a náboženství.

Slaví se Velikonoce jinak například v Čechách a na nábožensky více zaměřené Moravě?

Oslavy Velikonoc, stejně jako dalších svátků, dokonce i těch bez náboženského obsahu, jsou prožívány vždy víc tam, kde existuje a funguje místní pospolitost, kde mají lidé potřebu prožívat dny společně, více se dělit o radosti i starosti. Církevní společenství – třeba farnost – tento prvek společného prožitku ještě umocňuje. Také proto se zdá, že na Moravě, zejména na Slovácku je udržování tradic a velikonočních zvyků silnější. Souvisí to ovšem i s tím, že komunitní život je snáze realizovatelný na venkově než ve městech.

Existují krajové tradice, které zbytek republiky nezná? Co pomlázka? Cizince často překvapuje, ne-li přímo šokuje. Nedá se z dnešního pohledu už považovat za zvyk, který legitimizuje násilí na ženách?

Existují regionální odlišnosti dodržování některých velikonočních tradic a zvyků. Odlišují se některá jídla považovaná za typicky velikonoční i recepty na ně. Obecně jsou ale lidové zvyky velmi podobné. Všude se barví a zdobí vajíčka, liší se technika i vzory zdobení, pečou se různé druhy sladkého pečiva – beránci, mazance, jidáše, někde ale také jiné koláče.

Pomlázka má dva významy. Je tak označována koleda, při které chlapi obcházelí stavení a stejně jako o Vánocích žádali obdarování. Pomlázkou ale u nás rozumíme zejména spletené mladé proutí, kterým při koledě koledníci šlehali dívky a ženy, aby jim „popřáli“ dobré zdraví, krásu a plodnost, snad právě s odkazem na mladé rašící pruty, z nichž měla přejít síla na vyplácenou ženu. Původ tohoto zvyku není historicky vysledovatelný, ale pravděpodobně je starou slovanskou tradicí spojenou s oslavou příchodu jara. I když je možné předpokládat, že tento zvyk mohl původně existovat u většiny středoevropských slovanských kmenů, do moderní doby se udržel pouze v Čechách, na Moravě a Slovensku.

V obecné rovině se význam Velikonoc posunul více do oslavy příchodu jara a v této podobě jsou svátky pochopitelné a přijatelné i pro lidi nevěřící.

Jaké další symboly a tradice jsou spojeny s těmito svátky?

Existuje či spíše existovala celá řada velikonočních zvyků, které ale postupně ustupovaly do pozadí nebo byly zapomenuty. Tak například postupně na Květnou neděli řídla procesí věřících připomínající vjezd Ježíše do Jeruzaléma a pozornost se soustředila na samotné velikonoční triduum (trojdenní) vrcholící velikonoční sobotní vigílií. Postupně sláblo provozování velikonočních (divadelních) her. V lidové tradici se naopak dlouho udržovaly zvyky, jejichž počátek spadá do předkřesťanského období. Šlo například o omývání čerstvou vodou brzy ráno na Velký pátek, které mělo zaručit na příští rok dobré zdraví, nebo víra v to, že v tento den se otevírají hory a vydávají své poklady, jak to zvěčnil Karel Jaromír Erben ve svém Pokladu. Stejně tak jsou dodnes živé rozmanité pověry jako třeba, že praní prádla o Velkém pátku přináší neštěstí a podobně.

Z obecného povědomí se postupně vytrácelo také obcházení s řehtačkou, které nahrazovalo zvonění kostelních zvonů od čtvrté večera až do sobotní vigílie. Podle lidové tradice zvony odletěly do Říma. Řehtání na dřevěné nástroje bylo také spojováno se zvykem vyhánění Jidáše, Ježíšova zrádce, a chlapeckou obchůzkou.

Pandemie změnila mnohé, nejen v prožívání tradice. Myslím si ale, že ne vše se změnilo ke škodě věci. Zdá se například, že si lidé uvědomují, jak velmi byl jejich život poškozený sociální izolací, jak je významný a nepostradatelný právě mnohokrát deklarovaný společenský život v rámci obcí, komunit či širší rodiny.

Jak se liší Velikonoce v zahraničí od těch českých? Přejímáme z ciziny nějaké zvyky?

Na rozdíl od Vánoc, do nichž pronikaly a pronikají různé zvyky z východu i západu, jsou Velikonoce poměrně konzervativním svátkem. Původem nečeská tradice je velikonoční zajíček, který nosí dětem nadílku – většinou vajíčka. Zvyk se k nám dostal z německých oblastí a jeho kořeny sahají až do raného novověku. V moderní době byla tato tradice přetavena do podoby čokoládových figurek, které se dávají dětem k Velikonocům.

Změnila pandemie covidu přístup k Velikonocům? Nespojují si je lidé jen s volnem?

Pandemie změnila mnohé, nejen v prožívání tradice. Myslím si ale, že ne vše se změnilo ke škodě věci. Zdá se například, že si lidé uvědomují, jak velmi byl jejich život poškozený sociální izolací, jak je významný a nepostradatelný právě

mnohokrát deklarovaný společenský život v rámci obcí, komunit či širší rodiny. Svátky, jakými jsou třeba Velikonoce a Vánoce, dávají jasný důvod, proč by se měla rodina sejít aspoň u společného stolu. A je možné, že to povede aspoň částečně k obnově některých zvyků, ať už v kontextu duchovního života, či jen v rovině společných zážitků třeba při zdobení vajíček nebo pečení beránka.

Jaká tradiční jídla se podávají?

Velikonoce uzavírají čtyřicetidenní půst a vrcholí slavnostním obědem na Velikonoční neděli. Právě tehdy by se měly servírovat nejlepší sváteční pokrmy. Na stole nechybí maso – většinou drůbež krajově doplněná o velikonoční nádivku (takzvanou hlavičku), neměl by chybět beránek či mazanec a ozdobená vajíčka. V moderní době nespázané tolik postními předpisy se do velikonočního týdne dostalo také zelené pivo či pokrmy ze zelené zeleniny na Zelený čtvrtek.

Býval velikonoční jídelníček spojen například s tím, že lidé potřebují doplnit vitamíny po zimě?

Obecně se to traduje a ze značné části je to i pravda. Na přelomu zimy a jara nastávalo pro společnost nebezpečné období, kdy už loňskou sklizeň spotřebovala a nová ještě nevzešla, kdy při neúrodách mohl hrozit dokonce hladomor. V křesťanské tradici navíc předchází Velikonocům dlouhý půst. Je pak jen logické, že se o svátcích připravovaly pokrmy vydatné, doplněné čerstvými, mladými plodinami, které v této době právě dorostly.

Jaký velikonoční pokrm byste doporučila všem, ať už Velikonoce slaví, nebo ne?

Pro mě je typickým svátečním velikonočním nedělním jídlem pečené kuře s nádivkou, do které se přidává čerstvá petrželka nebo někdo dává kopřivy, stejně jako sladký mazanec s rozinkami a mandlemi.

EKONOMIKA

NA PODPORU VČELAŘSTVÍ PŮJDOU MILIONY

Připravili jsme opatření, díky němuž budou moci do roku 2027 včelaři ročně žádat o celkovou podporu 110 milionů korun. Polovina peněz půjde z rozpočtu Evropské unie, druhá polovina z rozpočtu ČR.

Včelařství je nedílnou součástí zemědělství a je zcela klíčové pro jeho rozvoj. Současně je zásadní pro udržení kvalitního životního prostředí, podporu biodiverzity krajiny a přírodních ekosystémů. Pro včelaře jsme proto připravili přes 100 milionů korun ročně, které budou moci čerpat až do roku 2027. Dříve mohli čerpat přibližně 65 milionů korun ročně.

Dotace pomohou zajistit vzdělávání pro chovatele včel, děti a mládež. Umožní také včelařům nakoupit si vybavení pro správnou péči o včelstva i pro kvalitní zpracování medu a včelích produktů. Pořídit si mohou například medomet, úlovou váhu či chladicí technologie pro sklady. U investic do hmotného majetku je maximální výše dotace za všechna pořízená nová zařízení 150 tisíc korun, míra finanční spoluúčasti chovatele včel musí být 20 %.

Z dotace proti včelím nákazám může chovatel pořídit léčiva proti varroóze (parazitární onemocnění včel), spoluúčast je 50 %. Hlavním cílem tohoto opatření je zajistit dostatečné množství zdravých a silných včelstev.

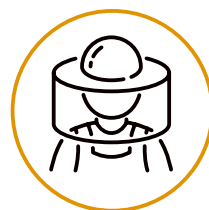
Z příspěvku na kočování včelstev je možné opatřit si nakládací zařízení, přívěsy pro převoz včelstev a palety pro hromadný přesun. Kočování se včelstvy přispívá k efektivnímu využívání včelí pastvy v jednotlivých ročních obdobích. Maximální výše dotace bude 200 tisíc korun, míra kofinancování chovatele včel 20 %.

Opatření na analýzu včelích produktů popisuje podmínky pro poskytnutí dotace na analýzu včelích produktů, kterou provádějí akreditované laboratoře. Například fyzikálně-chemický rozbor medu bude podporován dotací ve výši 1 300 korun nebo stanovení pylového profilu medu dotací ve výši 600 korun.

715 462
VČELSTEV

2022

65 042
VČELAŘŮ

2022

VÝBĚR ZPRÁV

STRUČNĚ V ČÍSLECH

Větší komfort hospodářských zvířat v chovech. Státní pozemkový úřad vysadil přes 100 tisíc stromů mimo les. Miliardy na očkování prasat proti infekčním nemocem. Lesy České republiky zřídí Fond na obnovu a zakládání větrolamů.

3 700 000 000

korun získají v příštích letech chovatelé dojných krav a prasat na zavedení nadstandardních podmínek v chovech. Cílem je větší komfort pro zvířata a také to, aby prožila život v souladu se svými přirozenými potřebami. Podpořeno tak bude asi 340 tisíc dojnic, 150 tisíc selat a 80 tisíc prasniček a prasnic ročně. Dotace navazuje na podobně zaměřené opatření Dobré životní podmínky zvířat poskytované v letech 2015 až 2022.

41 648

stromů loni vysadil Státní pozemkový úřad (SPÚ) a z veřejných institucí se zařadil mezi nejlepší sazeče. Potřetí v řadě obsadil první místo a do sbírky získal další Zlatý rýč. Započítáno bylo 32 755 stromů, což je počet stromů z výsadeb bez rekultivací a náhradních výsadeb. Do iniciativy Sázíme budoucnost, kterou koordinuje Nadace Partnerství, se Státní pozemkový úřad poprvé zapojil v roce 2020 registrací 6 726 stromů vysazených v roce 2019. Za rok 2020 SPÚ zaevidoval již 12 478 a za rok 2021 to bylo již 58 923 zasazených stromů. Kromě toho úřad během loňského roku vysadil také 77 976 keřů, které se ale do portálu neevidují.

2 000 000 000

korun poskytne resort do roku 2027 chovatelům na očkování prasat proti infekčním chorobám. Snahou je cílené používání antimikrobik v chovu prasat, a to podáváním vakcín podle programu zpracovaného pro daný chov. Cílem je zlepšit zdraví zvířat a získat kvalitnější potraviny.

4 794

farem ke konci roku 2021 hospodařilo v ekologickém režimu, a to na výměře 558 124 hektarů, což představuje 15,7% podíl na celkovém zemědělském půdním fondu České republiky. Meziroční nárůst ekologicky obhospodařované orné půdy téměř o 10 % (více než 9 tisíc hektarů) svědčí o tom, že ekologicky hospodaří stále více produkčních zemědělců, tedy těch, kteří se zaměřují na pěstování plodin nebo na chov zvířat. Nejvíce ekofarem je v Jihočeském kraji, následuje kraj Plzeňský, Moravskoslezský a Zlínský.

150 000 000

korun investuje v letošním roce státní podnik Lesy České republiky do založení Fondu na obnovu a zakládání větrolamů. Zejména v zemědělsky obhospodařovaných oblastech ohrožených větrnou erozí brání větrolamy přemístění a vysušování půdy, ochlazují i zvlhčují vzduch, zlepšují klima a biodiverzitu.

SPOLEČNOST

PROJEDNÁVÁNÍ NOVELY MYSLIVECKÉHO ZÁKONA A ŽIVOTNÍ JUBILEUM NORBERTA ZÁLIŠE

Emeritní ředitel Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem oslavil 80. narozeniny. Stál u zrodu samostatného národního hřebčína v roce 1992 a do roku 2003 jej i jako ředitel vedl. Zásadně změnil pohled na hřebčín, a to z výrobního zemědělského podniku na významné kulturní dědictví, které je hodno řádné ochrany. Tím položil základ pro úspěšný zápis hřebčína na Seznam světového dědictví UNESCO v roce 2019.

Ministr zemědělství Zdeněk Nekula se zástupci desítek nevládních organizací projednal novelu mysliveckého zákona. Jejím cílem je snížit škody, které přemnožená zvěř páchá v našich lesích.

Ministr Nekula se potkal s finským velvyslancem Pasim Tuominenem. Řešili využití dřeva ve stavebnictví. Ministra zajímaly zkušenosti Finska se změnou legislativy v oblasti protipožárních opatření u dřevostaveb.

